

Πρωτότυπα ἔργα δὲν ἔχομεν αὐτὴν τὴν φορὰν. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ ἐδόθησαν δύο : « Βασίλειος ὁ Βουλγαροκτόνος » τοῦ κ. Καλοσύπη, εἰς τὸ Βαριετέ, ὑπὸ τοῦ θιάσου Παντοπούλου, καὶ « Ἡ τιμὴ τοῦ Κλέφτη » τοῦ κ. Γαλανοῦ, εἰς τοῦ Τσόχα, ὑπὸ τοῦ θιάσου τῆς Κας Βερώνη Ἔργον γέροντος τὸ πρῶτον, ἔργον νεανικὸν τὸ δεύτερον, εὐρέθησαν παραδόξως ὅμοια, διότι τὰ ἄκρα συναντῶνται. Καὶ νὰ ἤθελα νὰ ὀμιλήσω περὶ αὐτῶν ἐν ἐκτάσει, δὲν θὰ ἠμποροῦσα, διότι δὲν τὰ εἶδα. Λὲν πταίω ἐγὼ· εἶχα ὅλην τὴν καλὴν διάθεσιν νὰ ὑπάγω διὰ νὰ γράψω, κατὰ τὸ σῆμα, τὰς

ἐντυπώσεις μου· ἀλλὰ φίλοι πρὸς τοὺς ὁποίους τρέφω πᾶσαν φιλολογικὴν ὑπόληψιν, μὲ διεβεβαίωσαν μεθ' ὄρκου, ὅτι θὰ εὐρισκόμην εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ τα ἐπικρίνω πολὺ, — καὶ ἐπροτίμησα νὰ μὴν ὑπάγω. Πιθανὸν τὴν ὥρην καὶ νὰ με ἠπάτησαν, ἀπατηθέντες καὶ ἐκεῖνοι. Φαίνεται ὅμως, ὅτι καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἔργα ἦσαν πολὺ διαφορετικὰ ἀπὸ ἐκεῖνα, περὶ τῶν ὁποίων ἀπασχολούμεθα συνήθως, καὶ ὅτι δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μὲ τὴν Τέχνην, ὅπως τὴν ἐννοοῦμεν ἡμεῖς. Οἱ συγγραφεῖς τῶν τῆν ἐννοοῦν κατ' ἄλλον τρόπον, καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ἔχομεν δίκαιον καὶ ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνοι. Εἰς τὸ κοινὸν ὅμως καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἔργα ἤρθεσαν, καὶ ἐχειροκροτήθησαν ἐνθουσιωδῶς, διότι ὁ κόσμος ἀγαπᾷ τὰς ἠχηρὰς λέξεις καὶ τὰς πομπώδεις φράσεις τοῦ « Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου », πάντοτε δὲ τὸν ἐνθουσιάζουν ἢ φουστανέλλα, τὰ μπὰμ-μποῦμ καὶ οἱ πατριωτισμοὶ τῆς « Τιμῆς τοῦ Κλέφτη ». Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ δύο εἶδη, τὸ ἑλληνικὸν δραματολόγιον ἀριθμεῖ ἔργα πολλὰ. Καλὰ εἶνε καὶ αὐτὰ διὰ νὰ ἐνθουσιάζουν τὸν πολὺν κόσμον· ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν ἄλλα καὶ ἄλλα...

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ